

Η Ποινική Αντιμετώπιση του Ντόπινγκ στον Αθλητισμό

Σύμφωνα με την Ελληνική Έννομη Τάξη

Βασίλειος Λευκαρίτη, Δικηγόρος,

Μεταπτυχιακός φοιτητής, Ευρωπαϊκό Παν/μιο Κύπρου

Το άρθρο εξετάζει τη διάταξη του άρθρου 128Α του Ν. 2527/1999 κατά το μέρος που αυτή αφορά το ποινικό αδίκημα της χρήσης ουσιών και μεθόδων ντόπινγκ από αθλητές. Προτείνεται η κατάργηση της διάταξης μέσω επιχειρημάτων αναγόμενων στην θεωρία του ποινικού δικαίου, στις συνταγματικές ελευθερίες αλλά και στην πραγματική διάσταση του φαινομένου του ντόπινγκ.

Το παρόν άρθρο πραγματεύεται το ζήτημα της ποινικής αντιμετώπισης του αθλητικού αδικήματος του ντόπινγκ σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, με σκοπό να διερευνήσει την πιθανή ανάγκη κατάργησης των σχετικών ποινικών διατάξεων. Διαχρονικά, στο περιθώριο μεγάλων αθλητικών γεγονότων, γίνονται γνωστά ηχηρά σκάνδαλα ντόπινγκ, τα οποία συχνά αφορούν πρωτοκλασάτα ονόματα αθλητών και οδηγούν σε αφαίρεση μεταλλίων και μακροχρόνους αποκλεισμούς των εμπλεκομένων. Πρόσφατα παραδείγματα τα οποία έκαναν αίσθηση στην κοινή γνώμη είναι αυτά του Λανς Άρμστρονγκ το 2012, επαγγελματία ποδηλάτη και 7 φορές νικητή του Τύρου της Γαλλίας^[1], ο οποίος βρέθηκε θετικός σε πληθώρα απαγορευμένων ουσιών με αποτέλεσμα να του αφαιρεθούν όλες οι νίκες και να αποκλειστεί διά βίου από το άθλημα, αλλά και του αποκλεισμού ολόκληρης της εθνικής ομάδας στίβου της Ρωσίας (2015) από τις διοργανώσεις της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Στίβου^[2] εξαιτίας εκτεταμένου ντοπαρίσματος των αθλητών της.^[3]

«ως ντόπινγκ ορίζεται ‘η χορήγηση σε αθλητή ή η χρήση από αυτόν ενός απαγορευμένου μέσου, όπως και η ύπαρξη στο σώμα του, είτε απαγορευμένου μέσου, είτε των αποδείξεων της χρήσης ενός τέτοιου μέσου’»

Οι Έλληνες αθλητές συχνά πρωταγωνιστούν σε περιστατικά ντόπινγκ με αποκορύφωμα τον διετή αποκλεισμό ολόκληρης της εθνικής ομάδας άρσης βαρών το 2008 από όλες τις διοργανώσεις, καθώς 11 από τους 14 αθλητές της ομάδας βρέθηκαν θετικοί στην ουσία μεθυλτριενολόνη (M3).^[4]

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Κώδικα Αντιντόπινγκ του 2015^[5], το ντόπινγκ ορίζεται ως ‘η εκδήλωση μίας ή περισσότερων παραβάσεων κανόνων αντιντόπινγκ, όπως αυτές ορίζονται στα Άρθρα 2.1 έως 2.10 του Κώδικα’. Μέσα στα παραπάνω άρθρα περιλαμβάνονται η χρήση από τον αθλητή απαγορευμένης ουσίας ή μεθόδου ή η παρουσία κάποιας απαγορευμένης ουσίας ή μεταβολιτών της στο δείγμα του, αλλά και άλλες παραβάσεις όπως η άρνηση υποβολής σε δειγματοληψία, η μη παροχή πληροφοριών εντοπισμού κλπ. Ο συγκεκριμένος ορισμός είναι ιδιαίτερα ρευστός καθότι ενδέχεται να συμπεριλάβει αόριστο αριθμό παραβάσεων με μελλοντική προσθήκη άρθρων στον Κώδικα.

Σύμφωνα με τον Παναγιωτόπουλο, ως ντόπινγκ ορίζεται ‘η χορήγηση σε αθλητή ή η χρήση από αυτόν ενός απαγορευμένου μέσου, όπως και η ύπαρξη στο σώμα του, είτε

^[1] Ποδηλατικός αγώνας.

^[2] IAAF.

^[3] Αντωνία Σπανού, ‘Τα μεγαλύτερα σκάνδαλα ντόπινγκ στον αθλητισμό’ (gazetta.gr, 8.3.2016) <<http://www.gazetta.gr/stili/afiermata/article/888732/ta-megalytera-skandala-ntopingk-ston-athlitismo-pics-vids>> πρόσβαση 25.5.2016.

^[4] Μαρία Λουκά, ‘Φάκελος Ντόπινγκ: Η Ελλάδα στο Top 10 του κόσμου’ (BHMagaζινο, 22.2.2016) <<http://www.tovima.gr/vimagazino/niens/article/?aid=778105>> πρόσβαση 25.5.2016.

^[5] World anti – doping code. Θεωπίστηκε από την W.A.D.A (World Anti –Doping Agency) και ισχύει από τη 1.1.2004, βλέπε ‘The Code’ <<https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/the-code>> πρόσβαση 26.5.2016.

Η Ποινική Αντιμετώπιση του Ντόπινγκ

απαγορευμένου μέσου, είτε των αποδείξεων της χρήσης ενός τέτοιου μέσου.^[6]

Περαιτέρω, ως αθλητής υπαγόμενος στις προβλέψεις του νόμου ορίζεται το πρόσωπο το οποίο αθλείται συστηματικά ή περιστασιακά, ερασιτεχνικά ή επαγγελματικά και το οποίο κατέχει δελτίο αθλητικής ιδιότητας κάποιου σωματείου ή έχει συνάψει σύμβαση εξαρτημένης εργασίας με σωματείο το οποίο διατηρεί Τμήμα Αμειβόμενων Αθλητών ή με Αθλητική Ανώνυμη Εταιρεία.^[7] Συνεπώς δεν εμπίπτουν νομικά στο πεδίο των αθλητών οι απλοί αθλούμενοι.

Στο πλαίσιο της ελληνικής έννομης τάξης το ντόπινγκ συνιστά τόσο πειθαρχικό όσο και ποινικό αδίκημα σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται από τον Ν. 2725/1999, όπως αυτός ισχύει μετά τις τροποποιήσεις από τους Ν. 3057/2002 και 3708/2008.

Στο πλαίσιο του παρόντος άρθρου τίθενται υπό αμφισβήτηση οι αιτιολογικές βάσεις των διατάξεων της ελληνικής έννομης τάξης, οι οποίες ποινικοποιούν την παράβαση του ντόπινγκ. Καταρχάς, ερευνάται το ζήτημα του κατά πόσο υφίσταται έννομο αγαθό άξιο προστασίας, το οποίο να δικαιολογεί αλλά και να επιτρέπει την ποινικοποίηση της εν λόγω συμπεριφοράς. Εξετάζονται τα επικρατέστερα στη θεωρία αγαθά, την προστασία των οποίων επιδιώκει η συγκεκριμένη διάταξη και αιτιολογείται η απόρριψή τους τόσο με νομικά επιχειρήματα όσο και με επιχειρήματα ουσίας. Στη συνέχεια παρατίθενται επιχειρήματα αντλούμενα από άρθρα του Συντάγματος, μέσω των οποίων διερευνάται η τυχόν αντίθεση των νομοθετικών διατάξεων που ποινικοποιούν το ντόπινγκ σε προστατευόμενα από το Σύνταγμα ατομικά δικαιώματα, στο μέτρο που αυτές αφορούν την κατηγορία των επαγγελματιών αθλητών. Ακολουθεί μια μικρή αναφορά στην πρακτική εφαρμογή των ως άνω διατάξεων ενώ τέλος, διατυπώνονται συμπεράσματα σε σχέση με τις αλλαγές που de lege ferenda θα πρέπει να γίνουν στην ελληνική ποινική νομοθεσία σε σχέση με το άνω ζήτημα.

Το παρόν άρθρο εστιάζει στα αδικήματα που αφορούν τη χρήση ή την εφαρμογή μεθόδων ντόπινγκ από ενήλικους αθλητές, όπως αυτή

προσδιορίζεται στις προαναφερόμενες διατάξεις του Ν. 2725/1999. Δεν εξετάζονται τα αδικήματα που αφορούν την χορήγηση ουσιών ντόπινγκ σε αθλητές από τρίτους. Επιπλέον δεν εξετάζονται οι περιπτώσεις άλλων αδικημάτων (π.χ. σωματικής βλάβης) που μπορεί να προκύψουν από τη χρήση ουσιών ντόπινγκ αλλά τυποποιούνται ποινικά αυτοτελώς.

Η μέθοδος η οποία ακολουθήθηκε είναι η επισκόπηση θεωρίας και νομολογίας σχετικά με τις διατάξεις του προαναφερόμενου Ν. 2725/1999 αλλά και με τη γενικότερη θεωρία του ποινικού δικαίου. Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν θεωρητικά εγχειρίδια και δημοσιευμένες διδακτορικές και διπλωματικές διατριβές. Από άποψη νομολογίας, έγινε έρευνα στις ελληνικές βάσεις νομολογιακών δεδομένων ΝΟΜΟΣ και ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ και στο περιοδικό Επιθεώρηση Αθλητικού Δικαίου. Το άρθρο υποστηρίζεται από διαδικτυακά άρθρα αθλητικού περιεχομένου σχετικού με το αντικείμενο αλλά και από ιατρικές έρευνες δημοσιευμένες σε ξενόγλωσσα ιατρικά περιοδικά.

Όσον αφορά την υπάρχουσα σχετικά με το ζήτημα βιβλιογραφία στον ελληνικό χώρο, αυτή είναι ελλιπής, καθώς φαίνεται το ζήτημα να μην έχει απασχολήσει ιδιαίτερα τη θεωρία. Ο πολυγράφος Δ. Παναγιωτόπουλος υποστηρίζει την τιμώρηση του ντόπινγκ μόνο σε πειθαρχικό επίπεδο, ενώ οι Α. Μαυρομάτης και Ε. Μαντρατζή υποστηρίζουν την ισχύουσα ποινική τιμώρηση της σχετικής παράβασης. Το παρόν άρθρο διερευνά τα επιχειρήματα και των δύο πλευρών, σε συνδυασμό με τις παραμέτρους που προκύπτουν από το γράμμα του νόμου και λαμβάνει αιτιολογημένη θέση σχετικά με το ζήτημα.

Στο πρώτο μετά την εισαγωγή κεφάλαιο παρουσιάζεται συνοπτικά η νομοθετική ρύθμιση.

Στο δεύτερο κεφάλαιο διερευνάται το ζήτημα του προστατευόμενου με αυτή ενόμου αγαθού. Εξετάζονται τα προκύπτοντα από το γράμμα του νόμου προστατευόμενα κοινωνικά αγαθά, ήτοι της υγείας των αθλητών, της γνησιότητας του αθλητικού αποτελέσματος και της ιατρικής ηθικής και διερευνάται το κατά πόσο μπορούν αυτά να αποτελέσουν έννομα αγαθά με όρους ποινικού δικαίου.

«το ντόπινγκ συνιστά τόσο πειθαρχικό όσο και ποινικό αδίκημα»

^[6] Δημήτριος Παναγιωτόπουλος, *Αθλητικό Δίκαιο Συντηματική Θεμελίωση – Εφαρμογή* (ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 2005) том 1 490.

^[7] Αχλλέας Μαυρομάτης, *Ποινικά Αδικήματα στον Αθλητισμό* (Διδακτορική Διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης 2002) 221.

Δίκαιο του αθλητισμού

Στο τρίτο κεφάλαιο εξετάζεται η τυχόν αντισυνταγματικότητα της ρύθμισης, κατά το μέρος που αυτή αφορά τους επαγγελματίες αθλητές, λόγω αντίθεσής της στην αρχή της ισότητας και στο ατομικό δικαίωμα της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας του ατόμου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μια μικρή αναφορά στην πρακτική εφαρμογή της διάταξης από τα ελληνικά δικαστήρια με παράθεση σχετικού παραδείγματος.

Στο πέμπτο κεφάλαιο εξετάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας και προτείνονται *de lege ferenda* νομοθετικές αλλαγές.

1. Νομοτυπική μορφή του ποινικού αδικήματος του Ντόπινγκ

Η ποινική αντιμετώπιση της χρήσης ντόπινγκ στην ελληνική έννομη τάξη προβλέπεται στο άρθρο 128Θ παρ. 2 του Ν. 2725/1999, το οποίο ορίζει ότι αθλητής ο οποίος χρησιμοποιεί φυσική ή χημική ουσία ή βιολογικό ή βιοτεχνολογικό υλικό ή επιτρέπει την εφαρμογή σε αυτόν απαγορευμένης μεθόδου με σκοπό τη βελτίωση της αγωνιστικής του διάθεσης, ικανότητας και απόδοσης του, κατά τη διάρκεια αθλητικών αγώνων ή εν όψει της συμμετοχής του σε αυτούς, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα σύμφωνα με άλλη διάταξη.

Προκύπτει λοιπόν ότι ο νομοθέτης προβλέπει πλημμεληματική ευθύνη για τον αθλητή ο οποίος κάνει χρήση μεθόδων ντόπινγκ, απειλώντας ποινή φυλάκισης η οποία μπορεί να φτάσει μέχρι τα 5 έτη.^[8]

Οι απαγορευμένες ουσίες και μέθοδοι που αναφέρονται στο παραπάνω εδάφιο προβλέπονται στα άρθρα 128 Β παρ. δ και 128 Γ του ίδιου νόμου.

2. Η προβληματική του εννόμου αγαθού

Στο παρόν κεφάλαιο εξετάζεται το ζήτημα του κατά πόσο υφίσταται έννομο αγαθό άξιο προστασίας το οποίο να δικαιολογεί την ποινική τυποποίηση του ντόπινγκ.

Στο χώρο του ποινικού δικαίου, κάθε συμπεριφορά η οποία συνιστά έγκλημα, τυποποιείται νομικά ως τέτοιο διότι προσβάλλει κάποιο κοινωνικό αγαθό, το οποίο ο νομοθέτης θεωρεί άξιο προστασίας (έννομο αγαθό). Σύμφωνα με τον ορισμό της Καϊάφα – Γκιμπάντι:^[9]

Τα έννομα αγαθά είναι (υλικά) αντικείμενα του εξωτερικού κόσμου, αντιληπτά με τις αισθήσεις μας, ή φυσικές ή κοινωνικές ιδιότητες αυτών των αντικειμένων, που ικανοποιούν βιολογικές ανάγκες – και εξυπηρετούν αντίστοιχα συμφέροντα – των μελών της κοινωνίας, αποτελώντας έτσι ουσιώδη στοιχεία της κοινωνικής ζωής.

Αντιστρέφοντας τον παραπάνω κανόνα προκύπτει ότι δεν επιτρέπεται η ποινικοποίηση μιας συμπεριφοράς αν αυτή δεν προσβάλλει κάποιο έννομο αγαθό. Επιπλέον, δεν επιτρέπεται η εκ μέρους του ποινικού νομοθέτη επίκληση οποιουδήποτε κοινωνικού αγαθού ως εννόμου αγαθού. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Καϊάφα – Γκιμπάντι, δεν επιτρέπεται η 'ιατασικευή γενικών εννόμων αγαθών, που στερούνται αυτόνομης υπόστασης', τα οποία δηλαδή δεν αντιστοιχούν σε ιδιότητες υλικών αντικειμένων.^[10] Αυτό προκύπτει από τα άρθρα 7 Σ και 1 ΠΚ, σύμφωνα με τα οποία απαγορεύεται η ποινικοποίηση του φρονήματος, αφού από την διατύπωση των παραπάνω διατάξεων προκύπτει ρητά ότι έγκλημα μπορεί να συνιστούν μόνο οι πράξεις και όχι οι σκέψεις.

Στην περίπτωση του ντόπινγκ, ο νομοθέτης αποκαλύπτει τα έννομα αγαθά τα οποία επιχειρεί να προστατέψει με τη θέσπιση των παραπάνω διατάξεων στο άρθρο 128Α του Ν. 2725/1999 όπου ορίζει ότι:

Το ντόπινγκ αλλοιώνει τη γνησιότητα του αποτελέσματος και της προσπάθειας των αθλητών, θέτει σε κίνδυνο την υγεία των αθλητών και ιδίως των ανηλίκων, είναι αντίθετο στις θεμελιώδεις αρχές του Ολυμπισμού, του ευ αγωνίζεσθαι και της ιατρικής ηθικής και απαγορεύεται.

Σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό ο νομοθέτης φαίνεται να αποσκοπεί στην προστασία

«Το ντόπινγκ αλλοιώνει τη γνησιότητα του αποτελέσματος και της προσπάθειας των αθλητών, θέτει σε κίνδυνο την υγεία των αθλητών και ιδίως των ανηλίκων, είναι αντίθετο στις θεμελιώδεις αρχές του Ολυμπισμού, του ευ αγωνίζεσθαι και της ιατρικής ηθικής»

^[8] Αρ. 53 ΠΚ.

^[9] Μ Καϊάφα – Γκιμπάντι, 'Η φύση του εννόμου αγαθού' σε Μ Καϊάφα – Γκιμπάντι και Ε Συμεωνίδου – Καστανίδου (επιμ), Ποινικό δίκαιο Επιτομή Γενικού Μέρους (ζ' εκδ ΣΑΚ-ΚΟΥΛΑΣ 2005) 151.

^[10] *ibid* 159 – 60.

Η Ποινική Αντιμετώπιση του Ντόπινγκ

των εξής τριών εννόμων αγαθών: της υγείας των αθλητών, της γνησιότητας του αποτελέσματος των αθλητικών αγώνων σε συνδυασμό με το «ευ αγωνίζεσθαι» και της ιατρικής ηθικής. Στη συνέχεια θα εξεταστούν τα συγκεκριμένα κοινωνικά αγαθά ώστε να διαπιστωθεί εάν συνιστούν έννομα αγαθά τα οποία μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προστασίας μέσω του ποινικού δικαίου.

2.1. Η υγεία των αθλητών

Το πρώτο από τα κοινωνικά αγαθά την προστασία του οποίου επικαλείται ο νομοθέτης είναι η υγεία των αθλητών. Πράγματι, στις ουσίες οι οποίες λαμβάνονται από τους αθλητές στα πλαίσια του ντόπινγκ καταλογίζεται πληθώρα παρενεργειών μέσα στις οποίες καρδιακή, νεφρική και ηπατική ανεπάρκεια, εμφάνιση ανδρογόνων χαρακτηριστικών στις γυναίκες και ανάπτυξη όγκων.^[11]

Στην πραγματικότητα, σύμφωνα με τα διαθέσιμα ιατρικά δεδομένα, το τοπίο δεν είναι τόσο ξεκάθαρο. Και τούτο διότι σπανίζουν σχετικές μελέτες οι οποίες να προσδιορίζουν τα αποτελέσματα της χρήσης αλλά και της κατάχρησης των συγκεκριμένων ουσιών. Μια από τις πιο γνωστές έρευνες στο χώρο των αναβολικών^[12] εξέτασε την χορήγηση ιδιαιτέρως μεγάλης ποσότητας^[13] της ορμόνης τεστοστερόνης σε 30 ενήλικους άνδρες για 10 εβδομάδες χωρίς να παρατηρηθεί οποιαδήποτε παρενέργεια στην υγεία των συμμετεχόντων.

Σε κάθε περίπτωση, δεχόμενοι έστω ως δεδομένο την βλαπτική επενέργεια της (κατά)χρησης των ουσιών ντόπινγκ στην υγεία των αθλητών, το ζήτημα της προστασίας του συγκεκριμένου εννόμου αγαθού θα πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα της νομικής έννοιας της αυτοδιακινδύνευσης - αυτοπροσβολής.

Όπως αναφέρθηκε, η ποινική τυποποίηση μιας συμπεριφοράς ως έγκλημα απαιτεί η συμπεριφορά αυτή να ανάγεται σε πράξη. Σύμφωνα με τη θεωρία του ποινικού δικαίου η πράξη είναι 'ανθρώπινη δράση «προς έτερον»'.^[14] Συνεπώς, συμπεριφορά που αφορά μόνο τον ίδιο τον πράττοντα δεν αποτελεί πράξη και δε μπορεί να τιμωρηθεί στα πλαίσια του ποινικού δικαίου ακόμα και αν προκαλεί βλαπτικό αποτέλεσμα.

Ως αυτοπροσβολή θα μπορούσαμε να ορίσουμε ακριβώς την κατάσταση στην οποία ο προσβάλλων και ο φορέας του εννόμου αγαθού που βλάπτεται ταυτίζονται στο ίδιο πρόσωπο. Για τους λόγους που αναφέρθηκαν, η γνήσια αυτοπροσβολή^[15] δεν συνιστά πράξη και για το λόγο αυτό δεν επιτρέπεται η ποινική τιμώρησή της.^[16]

Η περίπτωση του ντόπινγκ εμπίπτει ακριβώς στο πεδίο της αυτοπροσβολής καθότι μοναδικός προσβαλλόμενος από την χρήση ή κατάχρηση ουσιών, όσο βλαπτικές και να είναι αυτές, είναι ο ίδιος ο προσβάλλων, δηλαδή ο αθλητής - χρήστης, ο οποίος έχει δικαίωμα να εξουσιάζει το έννομο αγαθό της υγείας του όπως αυτός επιθυμεί.^[17] Κατά συνέπεια η υγεία των αθλητών δεν αποτελεί έννομο αγαθό

^[11] Δημήτρης Κρεμαστινός, 'Πως επηρεάζει το ντόπινγκ την υγεία' (ΓΑ ΝΕAgr, 2.8.2012) <<http://jygeia.tanea.gr/default.asp?rid=8&ct=4&articleID=15347&la=1>> πρόσβαση 25.5.2016.

^[12] Shalender Bhasin and others, 'The Effects of Supraphysiologic Doses of Testosterone on Muscle Size and Strength in Normal Men' [1996] (335) N Engl J Med 1.

^[13] 600 mg την εβδομάδα, ποσότητα η οποία είναι εξαπλάσια αυτής που χρησιμοποιείται για ιατρικούς λόγους και συγκεκριμένα για την θεραπεία του υπογοναδισμού.

^[14] Ε Συμμεωνίδου - Καστανίδου, 'Η δομή της εγκληματικής πράξης' σε Μ Καϊάφα - Γκιμπάντι και Ε Συμμεωνίδου - Καστανίδου (επιμ), Ποινικό δίκαιο Επιτομή Γενικού Μέρους (ζ' εκδ ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ 2005) 185.

^[15] Αυτή η οποία δεν εμφανίζει καμία απολύτως ενέργεια προς έτερον.

^[16] Το πιο γνωστό παράδειγμα αυτοπροσβολής είναι αυτό της αυτοκτονίας η οποία πράγματι δεν τυποποιείται ποινικά. Θεωρητικά υποστηρίζεται ότι υπάρχει δικαίωμα στο θάνατο και

αυτό πηγάζει από το άρθρο 2 παρ. 1 Σ, το οποίο προστατεύει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, βλέπε Στυλιανή Ρουμेलιώτου, 'Οι αυτοπροσβολές από την άποψη του Ποινικού Δικαίου και της Εγκληματολογίας (απόπειρα αυτοκτονίας και χρήση ναρκωτικών ουσιών)' (Διπλωματική Διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών 2005) 22.

^[17] Ο Μανωλεδάκης δέχεται ότι η διάθεση του εννόμου αγαθού της σωματικής λειτουργικότητας σε κάποια στιγμή της μερικότητάς του είναι αυτονόητο ατομικό δικαίωμα. Διαφορετική κατ' αυτόν είναι η περίπτωση της διάθεσης του συνόλου της μερικότητας του αγαθού. Με άλλα λόγια ο Μανωλεδάκης αναγνωρίζει δικαίωμα στην βλάβη της υγείας, εφόσον προέρχεται από τον ίδιο τον φορέα του αγαθού, αλλά όχι δικαίωμα στο θάνατο, βλέπε Ι Μανωλεδάκης, Το Έννομο Αγαθό ως Βασική Έννοια του Ποινικού Δικαίου (ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ 1998) 142.

«Η περίπτωση του ντόπινγκ εμπίπτει ακριβώς στο πεδίο της αυτοπροσβολής καθότι μοναδικός προσβαλλόμενος από την χρήση ή κατάχρηση ουσιών, όσο βλαπτικές και να είναι αυτές, είναι ο ίδιος ο προσβάλλων»

Δίκαιο του αθλητισμού

άξιο ποινικής προστασίας όσον αφορά προσβολές που υφίσταται από τους ίδιους.^[18] Σχετικά με τα παραπάνω είναι τα εξής παραδείγματα: αφενός το παράδειγμα της χρήσης βλαπτικών ουσιών όπως το αλκοόλ και ο καπνός, η οποία αποδεδειγμένα προκαλεί σωρεία ιατρικών προβλημάτων, παρά ταύτα δεν είναι ποινικά τυποποιημένη^[19] ακριβώς διότι αποτελεί επιτρεπτή αυτοπροσβολή, αφετέρου η κατάχρηση οπιοειδών ή άλλων θεωρητικά κινδυνών ουσιών όπως φαγητό και νερό^[20], η οποία επίσης οδηγεί σε διακινδύνευση του εννόμου αγαθού της υγείας του ατόμου αλλά επίσης δεν τυποποιείται ποινικά για τον ίδιο λόγο.

Άλλο παράδειγμα, προερχόμενο μάλιστα από το χώρο του αθλητισμού, το οποίο αποδεικνύει τη βούληση του νομοθέτη να επιτρέψει την ελεύθερη διάθεση του αγαθού της σωματικής ακεραιότητας από τον αθλητή – φορέα του είναι αυτό των μαχητικών αθλημάτων, όπου οι σωματικές βλάβες που προκαλούνται στο πλαίσιο σχετικών αγώνων δεν αποτελούν άδικες πράξεις διότι φέρουν τη συναίνεση του παθόντος ως λόγο άρσης του αδικού^[21], σύμφωνα με την αρχή της ανάληψης του επιτρεπόμενου κινδύνου.^[22]

Άλλωστε, όταν γίνεται λόγος για ανταγωνισμό σε επίπεδο πρωταθλητισμού, ο αθλητισμός παύει να αποτελεί την ψυχαγωγική ενασχόληση η οποία προάγει την άμιλλα, την υγεία και την ευεξία, όπως συνήθως συμβαίνει μεταξύ αθλητών ερασιτεχνικού επιπέδου. Οι αθλητές πλέον ανταγωνίζονται για την οικονομική τους επιβίωση και αποκατάσταση, πέρα από την ηθική ικανοποίηση και καταξίωση της νίκης. Η νίκη στις μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις συνοδεύεται από μεγάλα χρηματικά έπαθλα και εξίσου μεγάλης οικονομικής σημασίας συμβάσεις χορηγίας και διαφήμισης προϊόντων, οι οποίες μπορούν να μετα-

μορφώσουν τον πλέον άσημο αθλητή στο επόμενο μεγάλο όνομα της αθλητικής βιομηχανίας.

Γνωρίζοντας τα παραπάνω δεδομένα, αλλά και εξαιτίας του τεράστιου ανταγωνισμού που υπάρχει στο κορυφαίο επίπεδο του πρωταθλητισμού, οι αθλητές, στα πλαίσια της προετοιμασίας τους και με στόχο την διάκριση, διακινδυνεύουν το έννομο αγαθό της υγείας τους με διάφορους τρόπους εκτός από τη λήψη ουσιών ντόπινγκ, όπως οι πολύωρες, εξαντλητικές προπονήσεις, οι οποίες συχνά οδηγούν σε σοβαρούς τραυματισμούς, οι εξαντλητικές δίαιτες ώστε να αγωνιστούν σε συγκεκριμένη κατηγορία σωματικού βάρους κλπ. Ακόμα όμως και σε ερασιτεχνικό επίπεδο, παρατηρούνται σε μεγάλο βαθμό τα ίδια φαινόμενα, καθώς οι αθλητές επιδιώκουν την μετάβασή τους στις επαγγελματικές κατηγορίες μέσω της μεγιστοποίησης των αθλητικών τους επιδόσεων.

Σχετικά με την άποψη ότι το ντόπινγκ αποτελεί πράξη αυτοπροσβολής για τον αθλητή – χρήστη εκφράζεται από την Μαντρατζή η εξής επιφύλαξη: 'Ότι η διάθεση ενός εννόμου αγαθού δε μπορεί να χαρακτηριστεί ως πράξη αυτονομίας εάν ο φορέας του πλανάται, όχι μόνο ως προς το τι ακριβώς θέτει σε κίνδυνο, αλλά κι ως προς το επικείμενο από την πράξη διακινδύνευσής του όφελος. Η ίδια υποστηρίζει στη συνέχεια ότι, εάν, παρά τη συνείδηση του κινδύνου από τη χρήση ουσιών ντόπινγκ, στη συγκεκριμένη ή αφηρημένη του διάσταση, ο αθλητής τον αρνείται λόγω της εμπιστοσύνης του στο πρόσωπο του προμηθευτή – καθοδηγητή του στην πρακτική του ντόπινγκ, πιστεύοντας ότι θα μπορέσει να τον αντιμετωπίσει αποτελεσματικά πριν αυτός εκδηλωθεί, δε μπορεί να γίνει δεκτή αυτόνομη διάθεση του αγαθού.^[23]

«η διάθεση ενός εννόμου αγαθού δε μπορεί να χαρακτηριστεί ως πράξη αυτονομίας εάν ο φορέας του πλανάται, όχι μόνο ως προς το τι ακριβώς θέτει σε κίνδυνο, αλλά κι ως προς το επικείμενο από την πράξη διακινδύνευσής του όφελος»

^[18] Έτσι και ο Παναγιωτόπουλος (σημ 6) 493, 502 «Στην πράξη προσδιάζει περισσότερο η ποινή του μεγάλου αγωνιστικού αποκλεισμού από αγώνες σε αθλητή λήπτη ουσιών doping παρά η ποινή φυλάκισης. Και τούτο, διότι ο στόχος του νόμου στην περίπτωση αυτή είναι το αθλητικώς άδικο, η δόλια συμπεριφορά στον αθλητισμό ως αντιαθλητική και όχι η παρεπόμενη αντικοινωνική συμπεριφορά».

^[19] Στο μέτρο που δεν προκαλεί εξωτερικά αποτελέσματα τα οποία να βλάπτουν έννομα αγαθά τρίτων, π.χ. υπαίτια μέθη η οποία να οδήγησε σε αξιόποινες πράξεις.

^[20] Μέσω της υπονατριάμιας, βλέπε Υπονατριάμια: Ποιες σοβαρές ασθένειες την προκαλούν και πότε κινδυνεύει η ζωή σας! (IaTROPEDIA, 13.5.2015) <<http://www.iatropedia.gr/eidiseis/iponatriemia-pies-sovares-asthenies-tin-prokalooun-ke-pote-kindinevi-i-zoi-sas/>> πρόσβαση 25.5.2016.

^[21] Αρ. 308 παρ. 2 ΠΚ.

^[22] Παναγιωτόπουλος (σημ 6) 457.

^[23] Ελένη Μαντρατζή, Ντόπινγκ: Δικαιοπολιτική Προσέγγιση, Κανονιστική Θεμελίωση και Αντεργληματική Θεώρηση (ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ 2011) 221.

Η Ποινική Αντιμετώπιση του Ντόπινγκ

Διευκρινίζεται βέβαια ότι η Μαντρατζή δεν αναφέρεται σε περιπτώσεις πραγματικής ή νομικής πλάνης, οι οποίες προβλέπονται στον Ποινικό Κώδικα ως λόγοι μερικής ή ολικής άρσης του καταλογισμού^[24] αλλά σε μία ιδιότυπη «πλάνη ως προς τη βούληση». Είναι διαφορετική περίπτωση η πλάνη που συντρέχει στο πρόσωπο του αθλητή ως προς την χρησιμοποιούμενη ουσία^[25] ή ως προς το νόμιμο της χρήσης κάποιας ουσίας^[26], η οποία μπορεί να οδηγήσει τελικά σε μη καταλογισμό του αδικήματος σε αυτόν.

Σε κάθε περίπτωση, η παραπάνω άποψη δεν κρίνεται πειστική. Αφενός, η περίπτωση της ελεύθερης διάθεσης του αγαθού εκ μέρους του φορέα του δε συνδέεται πάντοτε με κάποια στάθμιση συμφερόντων ή κάποιο όφελος για τον τελευταίο. Η ψυχосύνθεση του ατόμου δεν ενδιαφέρει το ποινικό δίκαιο, αρκεί η διάθεση του αγαθού να είναι προϊόν ελεύθερης βούλησης του ίδιου και όχι προϊόν εξαναγκασμού. Η πράξη κάποιου ο οποίος, ίδια βουλήσει, αποφασίσει να ακρωτηριάσει το ένα του δάχτυλο είναι αδιάφορη για το ποινικό δίκαιο.

Περαιτέρω, εφόσον υπάρχει η γνώση του κινδύνου στο πρόσωπο του αθλητή, το γεγονός αυτό αρκεί για να του καταλογιστεί η ευθύνη από την ελεύθερη διάθεση του αγαθού της υγείας του, ακόμα και αν ο ίδιος δεν αποδέχεται τον κίνδυνο. Αυτό προκύπτει από το άρθρο 28 του Ποινικού Κώδικα, το οποίο ορίζει ότι αμέλεια υπάρχει και στην περίπτωση που το άτομο πρόβλεψε ως δυνατό το αξιόποιο αποτέλεσμα, πίστεψε όμως ότι δεν θα επερχόταν. Στην συγκεκριμένη περίπτωση το αποτέλεσμα στρέφεται εναντίον εννόμου αγαθού του ίδιου του δράστη.

Σχετικά με την «πλάνη ως προς τη βούληση» που αναφέρει η Μαντρατζή, προσεγγίζοντάς την με όρους αστικού δικαίου θα παρέπεμπε κανείς στο άρθρο 143 του Αστικού Κώδικα, το οποίο ορίζει ότι η πλάνη ως προς τα παραγωγικά αίτια της βούλησης δεν είναι ουσιώδης και για το λόγο αυτό δεν ενδιαφέρει το νομοθέτη.

Περαιτέρω, η Μαντρατζή αμφισβητεί τον χαρακτήρα του ντόπινγκ ως πράξη γνήσιας αυτοπροσβολής, υποστηρίζοντας ότι αναπτύσσει δράση προς έτερον. Συγκεκριμένα υποστηρίζει ότι:

Έτερος στην περίπτωση μας είναι ο ανταγωνιστής αυτού που θέτει τον εαυτό του σε κίνδυνο αθλητής, ο οποίος υπό φυσιολογικές και κανονικές συνθήκες προσέρχεται για ν' αγωνιστεί σε πλαίσια «υγιή» και κατόπιν υγιούς προετοιμασίας, ενάσκησης και προπόνησης, απέχοντας από κάθε λήψη ουσιών ντόπινγκ. Έτσι, λοιπόν, ο αθλητής, ο οποίος αυτοδιακινδυνεύει τη ζωή και την υγεία του υποβαλλόμενος στην πρακτική του ντόπινγκ, καταχράται και μάλιστα με τρόπο σιωπηρό, εν πάση περιπτώσει, με τρόπο που δύσκολα μπορεί να γίνει αντιληπτός, τα όρια της δικής του ελευθερίας και αυτονομία χάριν ικανοποίησης του συμφερόντος του να διακριθεί σε αθλητικό επίπεδο.^[27]

Για να δεχθούμε όμως ότι μια πράξη αναπτύσσει δράση προς έτερον, δεν αρκεί να έχει ένα οποιοδήποτε αποτέλεσμα, αλλά θα πρέπει το αποτέλεσμα αυτό να προσβάλλει κάποιο έννομο αγαθό τρίτου. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, αν και δεν διευκρινίζεται ποιο είναι το έννομο αγαθό το οποίο προτάσσεται από τον ανταγωνιστή αθλητή, είναι προφανές ότι το επιχείρημα περιστρέφεται γύρω από το αγαθό της γνησιότητας του αθλητικού αποτελέσματος, το οποίο αναλύεται ακριβώς παρακάτω.

Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί ότι ούτε η δημόσια υγεία σαν γενική και αφηρημένη έννοια μπορεί να υποστηριχθεί ότι αποτελεί το προστατευόμενο έννομο αγαθό των σχετικών διατάξεων. Και τούτο διότι αφηρημένες έννοιες όπως αυτή δε μπορούν να αποτελέσουν έννομα αγαθά κατά το ποινικό δίκαιο για το λόγο που προαναφέρθηκε, διότι στερούνται αυτόνομης υπόστασης και δεν συνδέονται με συγκεκριμένα υλικά αγαθά.^[28]

«αν και δεν διευκρινίζεται ποιο είναι το έννομο αγαθό το οποίο προτάσσεται από τον ανταγωνιστή αθλητή, είναι προφανές ότι το επιχείρημα περιστρέφεται γύρω από το αγαθό της γνησιότητας του αθλητικού αποτελέσματος»

^[24] Αρ. 30 και 31 ΠΚ.

^[25] Ο αθλητής καταναλώνει συμπλήρωμα διατροφής χωρίς να γνωρίζει ότι αυτό περιέχει απαγορευμένη ουσία.

^[26] Ο αθλητής χρησιμοποιεί ουσία που μέχρι πρότινος ήταν επιτρεπτή.

^[27] *ibid* 216.

^[28] Καϊάφα – Γκιμπάντι (σημ 13) 160.

Δίκαιο του αθλητισμού

2.2. Η γνησιότητα του αποτελέσματος των αθλητικών αγώνων

Το επόμενο έννομο αγαθό στην προστασία του οποίου φαίνεται να αποσκοπεί ο νομοθέτης σύμφωνα με το άρθρο 128Α είναι η γνησιότητα του αποτελέσματος των αθλητικών αγώνων. Υποστηρίζεται δηλαδή η άποψη ότι το ντόπινγκ νοθεύει το αποτέλεσμα των αθλητικών αγώνων διότι παρέχει αθέμιτο πλεονέκτημα στους αθλητές που κάνουν χρήση σε σχέση με τους αθλητές που δεν κάνουν. Συνεπώς οι τελευταίοι έχουν έννομο συμφέρον στην προστασία του υγιούς ανταγωνισμού.

Η παραπάνω άποψη βρίσκει μεγάλη απήχηση στη θεωρία. Ο Παναγιωτόπουλος^[29] γράφει: Η χρήση από αθλητή ουσιών doping φανερώνει όχι μόνο τάση προς διάκριση με κάθε τρόπο αλλά ιδιαίτερα στο συγκεκριμένο πρόσωπο χρήστη εκδηλώνεται συμπεριφορά αντιαθλητική που πλήττει κάθε έννοια ηθικής και αξιών στον αθλητισμό.

Ο ίδιος σε άλλο σημείο αναφέρει "...με τη λήψη ουσιών doping επιδιώκεται η μεγιστοποίηση απόδοσης του αθλητή και η με κάθε θυσία νίκη στον αγώνα με δόλο, δηλαδή κατά τρόπο εκτός της φυσικής οδού της σωματικής προπόνησης".^[30]

Αντίστοιχα ο Μαυρομάτης αναφέρει:

Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι η κύρια συνέπεια του ντόπινγκ σε αθλητικό επίπεδο είναι η ανισότητα που προκαλείται μεταξύ των αθλητών που συμμετέχουν σε έναν αγώνα. Αυτή η ανισότητα ουσιαστικά αλλοιώνει ή νοθεύει το αποτέλεσμα του συγκεκριμένου αγώνα, αφού προκαλείται με αθέμιτο τρόπο και παρά την ύπαρξη αντίθετου απαγορευτικού κανόνα. Με τον τρόπο αυτό παραβιάζεται το «ευ αγωνίζεσθαι» ως έκφραση του αθλητικού ιδεώδους και του ολυμπιακού πνεύματος.^[31]

«και τα γενετικά χαρακτηριστικά του κάθε αθλητή, όπως τα διαφορετικά επίπεδα ενδογενούς παραγωγής ορμονών όπως η τεστοστερόνη ή η διαφορετική αναλογία λευκών και ερυθρών μυϊκών ινών, συνιστούν ανισότητες οι οποίες επηρεάζουν τη γνησιότητα του αποτελέσματος»

Οι παραπάνω απόψεις καταλήγουν σε εσφαλμένο αποτέλεσμα διότι παραβλέπουν το γεγονός ότι το πεδίο του αθλητισμού και ιδιαίτερα αυτό του πρωταθλητισμού ούτως ή άλλως βρίσκεται από ανισότητες μεταξύ των αθλητών, οι οποίες συμβάλουν καταλυτικά στο αποτέλεσμα των αγώνων χωρίς φυσικά να υπάρχει ως προς αυτές κάποια πρόβλεψη του νομοθέτη που να αποσκοπεί στην εξομάλυνσή τους. Οι ανισότητες μεταξύ των αθλητών οι οποίες επηρεάζουν άμεσα την απόδοσή τους δημιουργούνται λόγω των κοινωνικών ανισοτήτων που εκ των πραγμάτων υφίστανται μεταξύ τους και καθορίζουν τα διαθέσιμα σε αυτούς μέσα, τα οποία καλούνται να χρησιμοποιήσουν για να βελτιώσουν τις αθλητικές επιδόσεις τους. Οι οικονομικές διαφορές μεταξύ των αθλητών, τόσο σε ατομικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο σωματείου, ομοσπονδίας, ομάδας ή και κρατών (όταν γίνεται λόγος για εθνικές ομάδες) και η επιλεκτική στήριξη αθλητών από χορηγούς δημιουργούν χαοτικές διαφορές στον τρόπο προετοιμασίας του κάθε αθλητή και κατ'επέκταση στην αγωνιστική του επίδοση. Με απλά λόγια, οι αθλητές οι οποίοι διαθέτουν τα οικονομικά μέσα ώστε να χρησιμοποιήσουν τον καλύτερο αθλητικό εξοπλισμό, να προπονηθούν στις πιο σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις, να λάβουν όλα τα απαραίτητα επιτρεπτά συμπληρώματα διατροφής και να παρακολουθηθούν από τους καλύτερους προπονητές και τεχνικούς αποκτούν τεράστιο πλεονέκτημα σε σχέση με τους υπόλοιπους.^[32]

Ακόμα όμως και τα γενετικά χαρακτηριστικά του κάθε αθλητή, όπως τα διαφορετικά επίπεδα ενδογενούς παραγωγής ορμονών όπως η τεστοστερόνη ή η διαφορετική αναλογία λευκών και ερυθρών μυϊκών ινών, συνιστούν ανισότητες οι οποίες επηρεάζουν τη γνησιότητα του αποτελέσματος. Και τούτο διότι, τα γενετικά χαρακτηριστικά αποτελούν παράγοντα διαφοροποίησης των αθλητών ο οποίος είναι

^[29] Παναγιωτόπουλος (σημ 6) 487

^[30] *ibid* 503.

^[31] Μαυρομάτης (σημ 7) 202.

^[32] Δήμος Μπουλούκος, 'Χωρίς στρόμα το ΟΑΚΑ για να προπονηθεί ο Φίλιππιδης!' (*gazetta.gr*, 9.5.2016) <<http://www.gazetta.gr/other-sports/article/918460/xoris-stroma-oaka-gia-na-proponithe-i-philippidis>> πρόσβαση 25.5.2016. Πρόσφατο άρθρο γνωστού ιστότοπου αθλητικού περιεχομένου μας πλη-

ροφορεί ότι το προπονητήριο στο οποίο γημνάζεται ο παγκόσμιος πρωταθλητής στο άλμα επί κοντώ Κώστας Φιλιππίδης δεν διαθέτει αυτή τη στιγμή στρόμα προπόνησης, μόλις τρεις μήνες πριν τους επικείμενους Ολυμπιακούς Αγώνες του Ρίο. Είναι προφανές ότι το συγκεκριμένο γεγονός, το οποίο οφείλεται στην οικονομική αδυναμία της ομοσπονδίας του και κατ'επέκταση του κράτους να του παρέχει τον απαραίτητο εξοπλισμό, του δημιουργεί τεράστιο συγκριτικό μειονέκτημα σε σχέση με τους υπόλοιπους αθλητές τους οποίους θα κληθεί να ανταγωνιστεί.

Η Ποινική Αντιμετώπιση του Ντόπινγκ

εκτός του πεδίου επιρροής τους αφού δεν εξαρτάται από την προσπάθεια που αυτοί καταβάλλουν μέσω της αθλητικής προετοιμασίας.

Σχετικά με τις παραπάνω θέσεις παρατίθεται το εξής παράδειγμα:

Η ορμόνη ερυθροποιητίνη, η οποία παράγεται φυσιολογικά από τους νεφρούς είναι ιδιαίτερα σημαντική για τα αθλήματα αντοχής όπως η ποδηλασία διότι αυξάνει την αντοχή των αθλητών μέσω της μεγιστοποίησης παραγωγής ερυθρών αιμοσφαιρίων.^[33]

Η αύξηση των τιμών ερυθροποιητίνης του οργανισμού μπορεί να επιτευχθεί με τους εξής τρόπους:^[34]

Με προπόνηση σε ιδιαίτερα μεγάλο υψόμετρο.^[35]

Με παραμονή σε ειδικό υποβαρικό θάλαμο.^[36]

Με αφαίρεση ποσότητας αίματος του αθλητή και επαναχορήγηση αυτής στον ίδιο πριν τους αγώνες.

Με εξωγενή ενέσιμη χορήγηση της άνω ορμόνης.

Και οι τέσσερις προαναφερόμενες μέθοδοι κατατείνουν στο ίδιο αποτέλεσμα. Οι πρώτες δύο μέθοδοι είναι οι πιο δαπανηρές και συνεπώς αυτές στις οποίες έχουν πρόσβαση μόνο οι οικονομικά προνομιούχοι αθλητές.^[37] Όπως παραδόξως, αυτές είναι και οι μόνες επιτρεπτές καθώς οι δύο επόμενες απαγορεύονται ως ντόπινγκ.

Συνεπώς, η χρήση ουσιών που κατατείνουν στην βελτίωση του αποτελέσματος αποτελεί απλώς έναν από τους παράγοντες που παρέχουν πλεονέκτημα στην μερίδα αθλητών που τον επιλέγει.

Περαιτέρω, η υποτιθέμενη νομοθετική πρόνοια όσον αφορά το αγαθό της γνησιότητας

του αθλητικού αποτελέσματος τίθεται υπό έντονη αμφισβήτηση εξετάζοντας τη στάση του νομοθέτη απέναντι σε εκείνα τα συμπληρώματα διατροφής τα οποία έχουν αποδεδειγμένα εργογόνο δράση. Παράδειγμα ενός τέτοιου συμπληρώματος είναι η μονοϋδρική κρεατίνη, η οποία έχει αποδειχθεί μετά από μακροχρόνιες έρευνες ότι αυξάνει την αθλητική απόδοση σε αθλήματα που απαιτούν δύναμη ή ταχύτητα, όπως το τρέξιμο ή το άλμα.^[38] Παρά ταύτα, η συγκεκριμένη ουσία δεν εμπίπτει στον κατάλογο των απαγορευμένων ουσιών, συνεπώς η χρήση της από αθλητές δεν θεωρείται αδίκημα ντόπινγκ παρότι αυτή δημιουργεί ανισότητα μεταξύ των συμμετεχόντων σε αθλητικό αγώνα και συνεπώς θα έπρεπε να απαγορεύεται.

Η επιλογή των απαγορευμένων ουσιών οι οποίες αναγράφονται στον κατάλογο της Δ.Ο.Ε. περισσότερο συσκοτίζει παρά διαφωτίζει το τοπίο σχετικά με το προστατευόμενο έννομο αγαθό καθώς σε αυτόν περιέχονται τόσο ουσίες οι οποίες σε θεραπευτικές δόσεις δεν είναι επικίνδυνες για την υγεία των αθλητών^[39], όσο και ουσίες οι οποίες είναι επικίνδυνες για την υγεία τους, δε βελτιώνουν όμως την απόδοσή τους^[40].

Προκύπτει λοιπόν ότι ο διαχωρισμός που γίνεται σε φυσικές και τεχνητές ανισότητες^[41] με την έννοια ότι το ντόπινγκ, σε αντίθεση με όλους τους υπόλοιπους παράγοντες, δημιουργεί τεχνητή ανισότητα μεταξύ των αθλητών εμπεριέχει αρκετή δόση αυθαιρεσίας καθότι δεν εδράζεται σε αντικειμενικά κριτήρια αλλά πηγάζει αφενός από την προκατάληψη που υπάρχει έναντι του ντόπινγκ και αφετέρου εξαιτίας του γεγονότος ότι η κατάχρηση των ουσιών ντόπινγκ δημιουργεί κινδύνους για την υ-

«Η επιλογή των απαγορευμένων ουσιών οι οποίες αναγράφονται στον κατάλογο της Δ.Ο.Ε. περισσότερο συσκοτίζει παρά διαφωτίζει το τοπίο σχετικά με το προστατευόμενο έννομο αγαθό»

^[33] 'Η ερυθροποιητίνη: Ορμόνη που χρησιμοποιείται για ντόπινγκ στον αθλητισμό και γιατί αυτό απαγορεύεται' (medlook) <<https://medlook.net/>> πρόσβαση 25.5.2016.

^[34] 'ΝΤΟΠΙΝΓΚ' (ΥγείαOnline, 2.3.2012) <<http://www.ygeiaonline.gr/component/k2/item/39235-ntopingk>> πρόσβαση 25.5.2016.

^[35] Jeremy Windsor and George Rodway, 'Heights and haematology: the story of haemoglobin at altitude' (2007) 83(977) *Postgrad Med J* 148.

^[36] A Rodríguez and others, 'Erythropoietin acute reaction and haematological adaptations to short, intermittent hypobaric hypoxia' (2000) 82(3) *Eur J Appl Physiol* 170.

^[37] Εξαιρέση φυσικά αποτελούν οι αθλητές οι οποίοι τυγχάνει να διαμένουν σε χώρες οι οποίες διαθέτουν περιοχές υψομετρικά κατάλληλες για το συγκεκριμένο είδος προπόνησης.

^[38] Robert Cooper and others, 'Creatine supplementation with specific view to exercise/ sports performance: an update' (2012) 9(33) *J Int Soc Sports Nutr* <<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3407788/>> πρόσβαση 26.5.2016.

^[39] Όπως τα γλυκοκορτικοστεροειδή.

^[40] Όλες οι ναρκωτικές ουσίες.

^[41] Μαυρομάτης (σημ 7) 202. Ο Μαυρομάτης αναφέρει την ύπαρξη των συγκεκριμένων ανισοτήτων αλλά τις διαφοροποιεί από τις ανισότητες λόγω ντόπινγκ χωρίς επαρκή αιτιολόγηση.

Δίκαιο του αθλητισμού

γεία των αθλητών. Όμως, όπως ήδη αναφέρθηκε και τεκμηριώθηκε, οι αθλητές θα πρέπει να είναι ελεύθεροι να διαθέσουν το έννομο αγαθό της υγείας τους κατά βούληση.

2.3. Η ιατρική ηθική

Μάλλον συμπληρωματικά σε σχέση με τα υπόλοιπα κοινωνικά αγαθά, παρά ως αυτοτελές αγαθό, αναφέρεται στο άρθρο 128Α η ιατρική ηθική, την οποία κατά την αναφορά του νομοθέτη παραβιάζει το ντόπινγκ. Φυσικά, ακόμα και αν υποθεθεί ότι παραβιάζεται το συγκεκριμένο αγαθό, αυτό σχετίζεται με τα αδικήματα χορήγησης ουσιών ντόπινγκ σε αθλητές και όχι χρήσης ουσιών από τους τελευταίους, τα οποία δεν εξετάζει το παρόν άρθρο. Όμως για την ενότητα του επιχειρήματος θα γίνει μια συνοπτική αναφορά και στην συγκεκριμένη παράμετρο.

Καταρχάς, σύμφωνα με όσα ήδη αναφέρθηκαν, η ιατρική ηθική ως γενική έννοια δε μπορεί να αποτελέσει αυτοτελές έννομο αγαθό προστατευόμενο από το ποινικό δίκαιο, για τον ίδιο λόγο που δε μπορεί να αποτελέσει αυτοτελές έννομο αγαθό η δημόσια υγεία, δηλαδή ως έννοια μη συνδεδεμένη με κάποιο υλικό έννομο αγαθό.

Σε κάθε περίπτωση η έννοια της ιατρικής ηθικής μπορεί να εξειδικευτεί στις εξής δύο παραμέτρους: αφενός στο γεγονός ότι είναι ανήθικο να χορηγούνται στους αθλητές ουσίες οι οποίες μπορούν να προκαλέσουν κίνδυνο στην υγεία τους, αφετέρου στο γεγονός ότι είναι ανήθικο να χορηγούνται φαρμακευτικές ουσίες σε μη αρρώστους.

Όσον αφορά την πρώτη παράμετρο, ήδη αναφέρθηκε ότι τα πορίσματα της επιστήμης σχετικά με την επικινδυνότητα των συγκεκριμένων ουσιών δεν είναι ξεκάθαρα. Οι ουσίες που χρησιμοποιούνται για το ντόπινγκ αθλητών είναι φαρμακευτικές ουσίες οι οποίες χρησιμοποιούνται στην ιατρική για την θεραπεία συγκεκριμένων παθήσεων.^[42] Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν καθορισμένες με βάση τα πορίσματα της ιατρικής επιστήμης, ασφαλείς

δοσολογίες χρήσης αυτών.^[43] Το γεγονός ότι η κατάχρηση αυτών μπορεί να επιφέρει κινδύνους δεν είναι ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των ουσιών ντόπινγκ αλλά γενικός κανόνας ο οποίος ισχύει για όλες τις φαρμακευτικές ουσίες.^[44]

Όσον αφορά τη δεύτερη παράμετρο, πρέπει να σημειωθεί ότι η ιατρική επιστήμη επεμβαίνει σε διάφορους τομείς εκτός από την θεραπεία παθήσεων. Παράδειγμα επιτρεπόμενης επέμβασης της ιατρικής για καθαρά αισθητικούς και όχι θεραπευτικούς σκοπούς είναι η πλαστική χειρουργική, όπου επίσης δημιουργούνται κίνδυνοι για την υγεία των ατόμων που χρησιμοποιούν τις παραπάνω μεθόδους, υπάρχει όμως η συναίνεση^[45] των τελευταίων σε πιθανές βλάβες που ενδέχεται να υποστούν. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι καμία από τις έννοιες – αγαθά τις οποίες αναφέρει ο νομοθέτης στο άρθρο 128Α δεν αποτελούν έννομα αγαθά κατά τους όρους του ποινικού δικαίου ώστε να δικαιολογείται η προστασία τους μέσω της ποινικής τυποποίησης του ντόπινγκ.

3. Η κρίση περί συνταγματικότητας της ρύθμισης στον επαγγελματικό αθλητισμό

Στο παρόν κεφάλαιο θα διερευνηθεί η τυχόν αντίθεση της εν λόγω ποινικής ρύθμισης, όσον αφορά την ιδιαίτερη κατηγορία των επαγγελματιών αθλητών, σε διατάξεις του ελληνικού Συντάγματος.

Η αναγωγή του αθλητισμού σε μέσο βιοπορισμού και οικονομικής αποκατάστασης των αθλητών, μέσω της επαγγελματικής του διάστασης, δημιουργεί νέες παραμέτρους στο πρόβλημα του ντόπινγκ, καθώς στο αθλητικό ιδεώδες επεμβαίνουν οι κανόνες της ελεύθερης αγοράς. Οι επαγγελματίες αθλητές δεν αγωνίζονται πλέον για την ηθική ικανοποίηση της νίκης, αντιθέτως δεσμεύονται από συμβόλαια και προσδοκούν οικονομικά ανταλλάγ-

«οι αθλητές θα πρέπει να είναι ελεύθεροι να διαθέσουν το έννομο αγαθό της υγείας τους κατά βούληση»

^[42] Peeyush Kumar and others, 'Male hypogonadism: Symptoms and treatment' (2010) 1(3) *J Adv Pharm Technol Res* 297.

^[43] Γιώργος Τουλιάτος, *Διατροφολογία Ασκησιολογία Φαρμακοδιέγερση στο άθλημα του bodybuilding* (β' εκδ. ΑΣΤΑΡΤΗ 2013) 194.

^[44] *Ibid* 195 'το φάρμακο μπορεί να σώσει αλλά και να γίνει και φάρμακο. Μια ασπιρίνη θα σε σώσει από το έμφραγμα

αλλά δέκα ασπιρίνες θα σου προκαλέσουν γαστρορραγία. Όπως και μία παρακεταμόλη θα σε ανακουφίσει από την ημικρανία, αλλά δέκα θα σου προκαλέσουν φαρμακευτική ηπατίτιδα... οι παρενέργειες από τη χρήση ουσιών είναι άμεσα δοσοεξαρτώμενες'.

^[45] Ως λόγος άρσης του αδιού.

Η Ποινική Αντιμετώπιση του Ντόπινγκ

ματα τα οποία σχετίζονται άμεσα με την αγωνιστική τους απόδοση και μεταφράζονται σε πριμ νίκης, έσοδα από διαφημίσεις και βελτιωμένα συμβόλαια με καλύτερες αποδοχές. Αντίστοιχα, μειωμένη απόδοσή τους μεταφράζεται σε πτώση της οικονομικής τους αξίας η οποία μπορεί να τους οδηγήσει στην ανεργία. Συνεπώς τους αθλητές βαραινουν αυξημένες απαιτήσεις για επιδόσεις εκ μέρους των εργοδοτών τους.

Στο παραπάνω πρόβλημα έρχεται να προστεθεί το βεβαρυσμένο πρόγραμμα των επαγγελματιών αθλητών και ειδικά εκείνων που ανήκουν σε ομάδες οι οποίες πρωταγωνιστούν σε υψηλό επίπεδο. Για παράδειγμα, οι ποδοσφαιριστές ομάδων οι οποίες συμμετέχουν στις διοργανώσεις του πρωταθλήματος και του κυπέλλου της χώρας τους, και επιπλέον στις μεγάλες ευρωπαϊκές διοργανώσεις^[46] καλούνται να αγωνιστούν μέχρι και σε τρεις αγώνες την εβδομάδα για μεγάλο διάστημα του έτους, ενώ οι περισσότεροι από αυτούς αγωνίζονται και σε επίπεδο εθνικής ομάδας. Αντίστοιχα, οι καλαθοσφαιριστές που αγωνίζονται στο υψηλότερο επίπεδο, αυτό της αμερικάνικης λίγκας^[47], βρίσκονται αντιμέτωποι με περισσότερους από 120 αγώνες ανά έτος, στους οποίους συχνά περιλαμβάνονται αγώνες εντός συναπών αγωνιστικών ημερών.

Η σωματική καταπόνηση που υφίστανται οι αθλητές εξαιτίας των πολλών αγώνων αλλά και των ενδιάμεσων προπονήσεων οδηγεί το ανθρώπινο σώμα πέρα από τα φυσιολογικά του όρια με αποτέλεσμα η επαρκής ανάρρωση με φυσικές μεθόδους να είναι αδύνατη. Η χρήση ουσιών ντόπινγκ και κυρίως των ανδρογόνων αναβολικών στεροειδών (ΑΑΣ) και της αυξητικής ορμόνης (HGH) επιταχύνει την σωμα-

τική ανάρρωση^[48] επιτρέποντας στους αθλητές να ανταπεξέλθουν στις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις.^[49]

Η ποινικοποίηση της χρήσης των παραπάνω ουσιών μόνο για την κατηγορία των αθλητών συνιστά άνιση μεταχείριση εναντίον τους και αντίκειται στην γενική αρχή της ισότητας, η οποία καθιερώνεται στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος, αλλά επίσης συνιστά περιορισμό στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και ειδικότερα στην συμμετοχή τους στην οικονομική ζωή της χώρας^[50] (άρθρο 5 παρ. 1 Σ).

Και τούτο διότι, όπως προαναφέρθηκε, η χρήση ουσιών ντόπινγκ συνιστά ποινικό αδίκημα μόνο όταν ο χρήστης φέρει την ιδιότητα του αθλητή, ενώ σε κάθε άλλη περίπτωση παραμένει ατιμώρητη. Η χρήση όμως των παραπάνω ουσιών στα πλαίσια του επαγγελματικού ανταγωνισμού δεν γίνεται μόνο από αθλητές αλλά από διάφορες ομάδες επαγγελματιών^[51] όπως γυμναστές, ηθοποιούς, χορευτές, υπαλλήλους εταιριών ασφαλείας (security), ακόμα και μουσικούς ορχήστρας.^[52] Η διαφοροποιημένη αντιμετώπιση των αθλητών σε σχέση με τις υπόλοιπες επαγγελματικές κατηγορίες θα πρέπει να αιτιολογείται από την ύπαρξη κάποιας ειδικής συνθήκης που συντρέχει ως προς αυτούς, ώστε να δικαιολογείται περιορισμός της επαγγελματικής ελευθερίας τους για λόγους δημοσίου συμφέροντος.^[53] Αν υποθέσουμε όμως ότι οι περιορισμοί τίθενται με σκοπό την προστασία του αθλητικού ιδεώδους και της κοινωνικής δράσης του αθλητισμού, η οποία ανάγεται σε δημιουργία προτύπων, οι ιδιότητες αυτές ούτως ή άλλως πλήττονται από την επαγγελματική διάσταση του αθλητισμού.

«η χρήση ουσιών ντόπινγκ συνιστά ποινικό αδίκημα μόνο όταν ο χρήστης φέρει την ιδιότητα του αθλητή, ενώ σε κάθε άλλη περίπτωση παραμένει ατιμώρητη»

^[46] Champions League και Europa League.

^[47] National Basketball Association.

^[48] Robert Demling, 'The Role of Anabolic Hormones for Wound Healing in Catabolic States' [2005] Burns Wounds <<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1501119/>> πρόσβαση 26.5.2016.

^[49] Είναι κοινό μυστικό οι αθλητές οι οποίοι αγωνίζονται στην αμερικάνικη λίγκα καλαθοσφαίρισης (NBA) κάνουν εκτεταμένη χρήση απαγορευμένων ουσιών, καθώς το σύστημα ελέγχου είναι σκοπούμενα αδιαφανές και ανεπαρκές, βλέπε Henry Abbott, 'The gaps in NBA drug testing' (ESPN, 12.1.2013)

<http://espn.go.com/blog/truehoop/post/_/id/51305/gaps-in-nba-drug-testing> πρόσβαση 25.5.2016.

^[50] Με τις ειδικότερες μορφές της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της ελευθερίας της εργασίας και του επαγγέλματος, βλέπε Κώστας Χρυσόγονος, *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα* (ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 2006) 194, 200.

^[51] Ανδρέας Ζουρδός, 'Αναβολικά στη σύγχρονη κοινωνία' (magazen, 5.8.2012) <<http://magazen.gr/2012/08/05/anavolika-sti-synchroni-kinonia/>> πρόσβαση 25.5.2016.

^[52] Beta blockers, βλέπε Tim Patston and Terence Loughlan, 'Playing with Performance: The Use and Abuse of Beta-Blockers in the Performing Arts' [2014] (1) *Victorian Journal of Music Education* 3.

^[53] Χρυσόγονος (σημ 51) 196.

Δίκαιο του αθλητισμού

Προκύπτει λοιπόν ότι δεν δικαιολογείται η νομοθετικά θεσπισμένη άνιση μεταχείριση των επαγγελματιών αθλητών σε σχέση με τις υπόλοιπες επαγγελματικές κατηγορίες, η οποία μάλιστα συνεπάγεται τις ιδιαίτερα επαχθείς συνέπειες που προκαλεί ένα ποινικό αδίκημα, οι οποίες συνίστανται σε στέρηση του υπέρτατου αγαθού της προσωπικής ελευθερίας. Για το λόγο αυτό η συγκεκριμένη νομοθετική ρύθμιση ελέγχεται ως αντισυνταγματική.

4. Η πρακτική εφαρμογή της διάταξης

Προτού διατυπωθούν τα τελικά συμπεράσματα σχετικά με την *de lege ferenda* αντιμετώπιση του ντόπινγκ, αξίζει να γίνει μια σύντομη αναφορά στην πρακτική εφαρμογή της εν λόγω ποινικής διατάξεως.

Υποστηρίζεται ότι σκοπός της ποινικοποίησης της παράβασης ντόπινγκ είναι όχι η ανταπόδοση στον αθλητή – παραβάτη, αλλά ο παραδειγματισμός του ιδίου για το μέλλον (ειδική πρόληψη), όσο και η αποτροπή άλλων αθλητών από τη χρήση απαγορευμένων ουσιών και μεθόδων (γενική πρόληψη).^[54]

Στην πραγματικότητα όμως, ελάχιστη χρήση της συγκεκριμένης διάταξης γίνεται.^[55] Επιπλέον, ακόμα και όταν οι σχετικές (πολύκροτες) υποθέσεις φτάνουν στο ακροατήριο, τα δικαστήρια με ευκολία αθρώνουν τους κατηγορούμενους αθλητές, παρότι οι τελευταίοι καταδικάζονται αμετάκλητα από τις διεθνείς ομοσπονδίες των αθλημάτων τους.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση του σκανδάλου της εθνικής ομάδας άρσης βαρών το 2008.^[56]

Στη συγκεκριμένη περίπτωση το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών αθώωσε άπαντες τους 25 κατηγορούμενους αθλητές και παράγοντες της εθνικής ομάδας άρσης βαρών, δεχόμενο την εισαγγελική πρόταση σύμφωνα με

την οποία το θετικό δείγμα των αθλητών προκλήθηκε από κινέζικο συμπλήρωμα διατροφής.

Ο δε προπονητής της ομάδας Χ. Ιακώβου δήλωσε κατά την απολογία του σχετικά με τα συμπληρώματα διατροφής τα οποία υποτίθεται ότι κατανάλωσαν οι αθλητές: ‘Ο γιατρός της ομάδας δεν μπορούσε να τα βρει, κι έτσι ρώτησα ένα γνωστό μου. Η πρώτη δόση ήρθε κανονικά. Στη δεύτερη δόση, κανείς δεν γνώριζε τι είχε μέσα το κουτί και αν ήταν σωστό’.^[57]

Όμως η παραπάνω αιτιολογία, ότι η ελληνική εθνική ομάδα έκανε χρήση κάποιου συμπληρώματος διατροφής εισηγμένου από την κινέζικη αγορά, χωρίς αυτό δηλαδή να φέρει έγκριση από τον Ελληνικό Οργανισμό Φαρμάκων και χωρίς η ίδια να το υποβάλει σε οποιονδήποτε εργαστηριακό έλεγχο, δεν αντέχει στη λογική.

Προκύπτει λοιπόν ότι τα ποινικά δικαστήρια σπανίως αναλαμβάνουν το βάρος της ευθύνης της αποκαθής των ελλήνων αθλητών όταν οι τελευταίοι υποπίπτουν σε παραβάσεις ντόπινγκ και για το λόγο αυτό, η σχετική διάταξη μένει συνήθως ανεφάρμοστη, με αποτέλεσμα να μην εξυπηρετεί στην πράξη το νομοθετικό σιόπο για τον οποίο αυτή θεσπίστηκε.

Συμπεράσματα

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την διερεύνηση του υλικού σχετικά με την τύχη της κρινόμενης διάταξης αλλά και γενικότερες σκέψεις σχετικά με την νομοθετική αντιμετώπιση του φαινομένου του ντόπινγκ.

Αναφέρθηκε ήδη ότι σκοπός του παρόντος άρθρου ήταν η διερεύνηση πιθανής ανάγκης αλλαγών στην ποινική αντιμετώπιση του ντόπινγκ σύμφωνα με την ελληνική έννομη τάξη. Σύμφωνα με όσα προηγήθηκαν, από την εξέταση των παραμέτρων της ποινικής διάταξης

«τα ποινικά δικαστήρια σπανίως αναλαμβάνουν το βάρος της ευθύνης της αποκαθής των Ελλήνων αθλητών όταν οι τελευταίοι υποπίπτουν σε παραβάσεις ντόπινγκ»

^[54] Μαυρομάτης (σημ 7) 220

^[55] Σε σχετική αναζήτηση στις μεγαλύτερες νομολογιακές βάσεις δεδομένων της Ελλάδος (ΝΟΜΟΣ και ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ) επιστρέφεται μόνο ένα αποτέλεσμα σχετικό με την ποινική διάσταση του ντόπινγκ.

^[56] Επίσης ‘Αθώωθηκε για την υπόθεση ντόπινγκ η Χαλκιά’ (sport24, 19.2.2016) <<http://www.sport24.gr/Sports/Stivos/athwthbke-giathn-yprothesh-ntopingk-h-xalkia.3916172.html>> πρόσβαση 25.5.2016, ‘Αθώοι Κεντέρης, Θάνου, 12 μήνες στον Τζέκο

για παράνομες ουσίες’ (Το Βήμα, 6.9.2011) <<http://www.tovima.gr/sports/article/?aid=418150>> πρόσβαση 25.5.2016.

^[57] Η πληροφόρηση είναι από το άρθρο ‘Αθώοι όλοι στη δίκη για την υπόθεση ντόπινγκ στην Άρση Βαρών’ (Το Βήμα, 21.2.2014) <<http://www.tovima.gr/sports/article/?aid=570046>> πρόσβαση 25.5.2016. Η σχετική απόφαση είναι αδημοσίευτη.

Η Ποινική Αντιμετώπιση του Ντόπινγκ

του άρθρου 128Θ του Ν. 2527/1999 προκύπτει το συμπέρασμα ότι αυτή στερείται νομικού αλλά και συνταγματικού ερείσματος και για το λόγο αυτό θα πρέπει να καταργηθεί.

Πιθανή κατάργηση βέβαια δε σημαίνει ότι οι παραβάσεις ντόπινγκ δε θα επιφέρουν δυσμενείς συνέπειες για τους αθλητές, καθώς θα συνεχίσουν να τιμωρούνται σε πειθαρχικό επίπεδο, ως γνήσια αθλητικά αδικήματα. Απλώς οι παραβάτες δε θα κινδυνεύουν με στέρηση της προσωπικής τους ελευθερίας αλλά με ελαφρύτερες, πειθαρχικές ποινές.^[58]

Το μεγάλο ζήτημα το οποίο προκύπτει επεκτείνοντας το παραπάνω συμπέρασμα, είναι το εάν θα πρέπει η παράβαση του ντόπινγκ να καταργηθεί ακόμα και σε πειθαρχικό επίπεδο, με ταυτόχρονη απελευθέρωση της πώλησης των φαρμακευτικά παραγόμενων ουσιών σε αθλητές και τη δημιουργία ξεχωριστής αγωνιστικής κατηγορίας για τους αθλητές οι οποίοι βρίσκονται υπό φαρμακευτική υποστήριξη.^[59] Δε θα δοθεί απάντηση στα πλαίσια του συγκεκριμένου άρθρου, θα ειπωθεί μόνο ότι οι λόγοι για τους οποίους το ντόπινγκ τυποποιείται ως πειθαρχικό αδίκημα δεν διαφέρουν ιδιαίτερα από τους λόγους για τους οποίους αυτό τυποποιείται και ως ποινικό, συνεπώς υφίσταται νομική και πραγματική βάση για τον σχετικό προβληματισμό.

Άλλη ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος η οποία χρήζει διερεύνησης είναι αυτή της ποινικοποίησης της χορήγησης ουσιών ντόπινγκ σε αθλητή και κατ' επέκταση της συμμετοχής

τρίτων ως ηθικών αυτουργών ή συνεργών στο αδίκημα της χρήσης ουσιών ντόπινγκ από αθλητή. Η συγκεκριμένη περίπτωση αφορά την ποινική ευθύνη των εμπόρων απαγορευμένων ουσιών αλλά και των προπονητών και παραγόντων ομάδων όταν αυτοί χορηγούν ουσίες ντόπινγκ στους αθλητές τους οποίους καθοδηγούν.

Καταληκτικά θα πρέπει να ειπωθεί το εξής: στο ζήτημα του ντόπινγκ το τοπίο δεν είναι άσπρο ή μαύρο. Η προσπάθεια εξεύρεσης του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος είναι σύμφυτη με την ανθρώπινη επιθυμία για διάκριση και ο τομέας του αθλητισμού δεν αποτελεί εξαίρεση. Για το λόγο αυτό το ντόπινγκ δε θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως κοινωνικό πρόβλημα αλλά ως κοινωνικό φαινόμενο. Ειδικά όταν η αθλητική διάκριση συνοδεύεται από τεράστια χρηματικά έπαθλα και προνόμια, η αναζήτηση της νίκης με κάθε τρόπο φαντάζει ιδιαίτερος ελκυστική και δεν πρόκειται να περιοριστεί μέσω της απλής νομοθετικής απαγόρευσης, καθώς η οικονομική αποκατάσταση αποτελεί ισχυρό δέλεαρ για κάθε αθλητή.

Για το λόγο αυτό η νομοθετική παρέμβαση στο πεδίο του ντόπινγκ, η οποία κρίνεται μεν αναγκαία, θα πρέπει να προσανατολιστεί σε αποδοχή του φαινομένου και φιλελεύθερη ρύθμιση του, παρά σε στείρα απαγόρευση, όπως η ισχύουσα.

•••••

«στο ζήτημα του ντόπινγκ το τοπίο δεν είναι άσπρο ή μαύρο. Η προσπάθεια εξεύρεσης του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος είναι σύμφυτη με την ανθρώπινη επιθυμία για διάκριση και ο τομέας του αθλητισμού δεν αποτελεί εξαίρεση»

^[58] Αυτές που προβλέπονται στο άρθρο 128Η του Ν. 2725/1999.

^[59] Το συγκεκριμένο μοντέλο εφαρμόζει η ομοσπονδία δυναμικού τριάθλου GPA (Global Powerlifting Alliance) η οποία διαχωρίζει τους αθλητές στις κατηγορίες GPA (με επιτρεπτή

φαρμακευτική υποστήριξη) και GPA – Drug Free (χωρίς φαρμακευτική υποστήριξη), βλέπε <http://www.globalpowerliftingalliance.com/gpa_drug%20free.html> πρόσβαση 26.5.2016.